

УДК 342.9:351.82

Самсін Ігор Леонович

доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Хмельницький університет управління
та права імені Леоніда Юзькова
ORCID: 0000-0003-4118-8452

Гаврік Роман Олександрович

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Хмельницький університет управління
та права імені Леоніда Юзькова
ORCID: 0000-0003-1557-0594

Галус Олена Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницький університет управління
та права імені Леоніда Юзькова
ORCID ID: 0000-0002-5474-3323

<https://doi.org/10.25313/3083-7774-2026-4-12>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ

Анотація. Вступ. Сучасний розвиток господарських відносин в Україні зумовлює зростання ролі органів публічної адміністрації у здійсненні правового регулювання окремих сфер економічної діяльності, в тому числі сфери енергетики. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема вирішення адміністративних справ за участю таких органів. Адміністративне судочинство у відповідній категорії спорів виступає важливим механізмом забезпечення законності, захисту прав суб'єктів господарювання та контролю за діяльністю владних інституцій. Разом із тим, питання вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють правове регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг не отримало належного наукового дослідження.

Мета. Метою дослідження є розкриття прикладних аспектів вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо вирішення адміністративних справ за участю органів, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг; 2) праці науковців, які досліджували питання у царині державного регулювання у сфері енергетики, правового статусу та повноважень органів, що здійснюють таке регулювання, в тому числі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: емпіричний метод (надав можливість зібрати необхідні дані для вивчення проблематики вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики); спостереження (дозволив опрацювати судову практику у справах за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики); логічного узагальнення результатів (надав можливість сформулювати висновки).

Результати. У науковій статті розкрито проблемні аспекти участі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у адміністративних справах, в тому числі про визнання протиправними її рішень, дій, бездіяльності у сфері встановлення тарифів на послуги з енергетики, про порушення Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері енергетики; вказано на неоднозначність трактування у судовій практиці природи дискреційних повноважень Національної комісії щодо встановлення тарифів на послуги у сфері енергетики; розкрито випадки участі Національної комісії у адміністративному судочинстві як позивача. Зазначено, що

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms
of the Creative Commons Attribution License 4.0
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

право звернення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг із адміністративним позовом визначене профільним законом, а не в Кодексі адміністративного судочинства України є неоліком законодавчої техніки, який має бути усунутий.

Перспективи. В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на особливостях вирішення адміністративних справ за участю інших органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

Ключові слова: адміністративне судочинство, адміністративна справа, державне регулювання у сфері енергетики, правотворча діяльність, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, нормативно-правовий акт, постанова, розпорядження.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток господарських відносин в Україні зумовлює зростання ролі органів публічної адміністрації у здійсненні правового регулювання окремих сфер економічної діяльності, в тому числі сфери енергетики. Відповідні органи публічної адміністрації здійснюють відповідні регуляторні та контрольні повноваження з метою забезпечення справедливих умов для всіх учасників господарських правовідносин, забезпечення дотримання господарського, екологічного, енергетичного, митного, податкового, бюджетного та іншого законодавства, що стосується господарської діяльності юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, забезпеченню якості продукції і послуг, що є критичним для безпеки і здоров'я населення, дотримання екологічних стандартів і попереджує вчинення правопорушень у сфері господарської діяльності. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема вирішення адміністративних справ за участю таких органів, які виступають в справі як позивач (у випадках, коли це визначене законом) або відповідач (у випадках, коли оскаржуються їх рішення, що стосуються регулювання енергетики та комунальних послуг). Адміністративне судочинство у відповідній категорії спорів виступає важливим механізмом забезпечення законності, захисту прав суб'єктів господарювання та контролю за діяльністю владних інституцій. Разом із тим, відповідне питання вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють правове регулювання у сфері енергетики не отримало належного наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика здійснення державного регулювання у сфері енергетики досліджувалася у адміністративно-правовій доктрині цілою низкою науковців. Зокрема, в дисертаційному дослідженні Ю. В. Ващенко досліджено поняття та правову природу здійснення державного регулювання у сфері енергетики, інституційні та функціонально-правові аспекти державного регулювання, в тому числі досліджено проблеми організаційно-правової форми, правові засади утворення, реорганізації та ліквідації органу державного регулювання у сфері енергетики в Україні (Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), його повноваження правотворчого, ліцензійного та юрисдикційного характеру [1]. Особливості нормативно-правового регулювання здійснення регулювання у сфері енергетики досліджені Г. З. Цулаїя; крім того, науковець визначає підстави відсутності чіткого переліку органів, які здійснюють державну політику у сфері енергетики [2]. У науковій публікації Ю. Ю. Пустовіт проаналізовано проблематику здійснення державного регулювання сфери енергетики в умовах правового режиму воєнного стану, розкрито статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг та Державної інспекції енергетичного нагляду України [3]. Такі науковці, як С. В. Федоренко [4], В. М. Цепенда [5] досліджували поняття, зміст, форми та правову природу державного контролю у сфері енергетики, а К. О. Спасенко крім зазначеного вище також розкрив зміст повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг щодо здійснення контролю на енергетичному ринку [6]. Адміністративно-правовий статус Національної комісії як регуляторного органу на ринку природного газу досліджено Н. В. Добрянською та О. П. Петриченко [7]. Окремі прикладні проблеми у діяльності Національної комісії визначені у наукових дослідженнях Я. С. Бенедик [8] та М. Янева [9]. Не зважаючи на велике значення цих наукових публікацій для формування концепції державного регулювання у сфері енергетики та забезпечення енергетичної ефективності, вони не торкаються питання прикладних аспектів вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики.

Метою статті є розкриття прикладних аспектів вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення щодо вирішення адміністративних справ за участю органів, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг; 2) праці науковців, які досліджували питання у царині державного регулювання у сфері енергетики, правового статусу та повноважень органів, що здійснюють таке регулювання, в тому числі Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: емпіричний метод (надав можливість зібрати необхідні дані для вивчення проблематики вирішення адміністративних справ за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики); спостереження (дозволив опрацювати судову практику у справах за участю органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики); логічного узагальнення результатів (надав можливість сформулювати висновки).

Виклад основного матеріалу. Розпочати наукове дослідження варто із огляду повноважень органів, що здійснюють регулювання у сфері енергетики.

У енергетичному законодавстві України визначаються наступні форми регулювання у сфері енергетики: а) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (надалі по тексту — Національна комісія або НКРЕКП) здійснює: ліцензування господарської діяльності у сфері енергетики; затвердження ліцензійних умов провадження певних видів господарської діяльності у сфері енергетики; реєстрація та сертифікація учасників енергоринку, які здійснюють або мають намір здійснювати господарську діяльність на ньому; затвердження правил, обов'язкових для учасників енергоринку; регулювання тарифів на окремі види послуг з енергетики; здійснення моніторингу за дотриманням законодавства у сфері енергетики, ліцензійних умов шляхом проведення планових та позапланових перевірок; б) Державна інспекція енергетичного нагляду, що забезпечує нагляд за технічним станом та безпечною експлуатацією електричних установок, в тому числі через здійснення перевірок суб'єктів електроенергетики (операторів систем розподілу, виробників); в) місцеві органи публічної адміністрації, що здійснюють погодження питань розміщення на підпорядкованій їм території об'єктів енергетики, розробляють плани розвитку енергетичних систем; забезпечення виконання правил і норм у сфері енергетики [2, с. 290; 6, с. 81; 10; 11; 12; 13]. Отже, суб'єктами здійснення регулювання у сфері енергетики є НКРЕКП, Державна інспекція енергетичного нагляду, а також місцеві органи публічної адміністрації.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, реалізуючи свої повноваження приймає рішення, що оформлюються постановами, крім рішень щодо усунення порушень, виявлених під час здійснення контролю, які оформлюються розпорядженнями. Такі рішення не підлягають державній реєстрації Міністерством юстиції України, але це не впливає на можливість їх оскарження в порядку адміністративного судочинства. У профільному законі у ч. 6 ст. 14 зазначається на обов'язковій реєстрації прийнятих Національною комісією рішень, однак такий реєстр веде сама Національна комісія, їх оприлюднення здійснюється на її офіційному веб-сайті. Набрання чинності цими рішеннями відбувається з дня їх прийняття, якщо рішенням не встановлено більш пізній строк набрання чинності, однак ті рішення, що мають регуляторний характер — набирають чинності з дня, наступного за днем їх оприлюднення. У разі, якщо проект рішення Національної комісії стосується встановлення цін (тарифів) передбачається його обов'язкове відкрите обговорення. Відповідно до ч. 3 ст. 5 Закону рішення Регулятора можуть бути оскаржені в судовому порядку, однак це зупиняє їх виконання [9, с. 301; 17]. Відповідно до ч. 6 ст. 22 КАСУ (в редакції Закону від 26 лютого 2025 року № 4264-IX) рішення НКРЕКП оскаржуються до Спеціалізованого окружного адміністративного суду як суду першої інстанції (до його створення відповідні справи розглядалися окружними адміністративними судами за місцезнаходженням позивача).

Якщо проаналізувати судову практику у адміністративних справах, в який бере участь Національна комісія як відповідач можемо зазначити наступне.

У рішенні Чернівецького окружного адміністративного суду від 24 січня 2025 року за позовом АТ «Чернівціобленерго» до Національної комісії про визнання бездіяльності протиправною, яка полягає у неприйнятті рішення про встановлення економічно обґрунтованих тарифів на розподіл електричної енергії та стягнення коштів у рахунок відшкодування шкоди, суд встановив наявність протиправності у бездіяльності Національної комісії. Суд зазначив, що встановлений Національною комісією тариф на послуги з розподілу електричної енергії на 2023 рік для споживачів та операторів установок зберігання енергії не покривав структуру тарифу, а тому підлягав підвищенню протягом 2023 року; в тарифах на електроенергію, що були встановлені станом на 2023 рік не враховано підвищення граничних цін на ринках електричної енергії, що мало вплинути на структуру тарифу. Судом було визнано, що принципи діяльності НКРЕКП та принципи здійснення ціноутворення через проведення тарифної політики, вимагають від останнього діяти справедливо, прогнозовано, ефективно, не допускати дискримінації, приймати економічно обґрунтовані тарифи. Розсуд НКРЕКП при здійсненні тарифної політики є обмеженим наведеними принципами та Порядком встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії. При цьому повноваження Регулятора в силу їх публічно-правової природи фактично кореспондуються в обов'язок діяти правильно, використовуючи свої повноваження з метою, з якої це повноваження було надано, зокрема встановлення (зміна) економічно обґрунтованих тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, які б покривали структуру тарифу. Дискреційні повноваження НКРЕКП не дають їй право діяти свавільно, всупереч меті своєї діяльності, та безумовно мають перебувати під судовим контролем суду адміністративної юрисдик-

ції. Також суд встановив, що Національна комісія здійснила перерахунок вартості тарифу на електричну енергію цілій групі енергетичних компаній, але не АТ «Чернівціобленерго», що на думку суду свідчить про дискримінаційний підхід НКРЕКП. Суд зазначив, що Національна комісія помилково тлумачить свої повноваження, як виключно дискреційні, не враховуючи їх мету. Вище викладене на думку суду свідчить про протиправність бездіяльності Національної комісії щодо неприйняття рішення про встановлення економічно обґрунтованих тарифів на розподіл електричної енергії для АТ «Чернівціобленерго» [14].

З іншого боку, у рішенні Рівненського окружного адміністративного суду від 20 вересня 2024 року у справі № 460/6118/24 за позовом ПрАТ «Рівнеобленерго» до Національної комісії про визнання протиправною бездіяльності відповідача щодо неприйняття рішення про встановлення економічно обґрунтованих тарифів на розподіл електричної енергії для ПрАТ «Рівнеобленерго» у 2024 році протиправною та про зобов'язання встановити для ПрАТ «Рівнеобленерго» економічно обґрунтований тариф, було викладено іншу правову позицію. Так, суд зазначив, що вирішення питання щодо прийняття рішення про встановлення тарифів відноситься до внутрішньої компетенції державного органу (дискреційних повноважень), у зв'язку з чим у суду відсутні підстави для задоволення вимог адміністративного позову, оскільки суд не може перебирати на себе компетенцію державного органу. Відповідну позицію щодо дискреційності повноважень НКРЕКП Верховний Суд неодноразово викладав зокрема, у постановках від 17.12.2019 по справі № 826/6713/18, від 06.08.2020 у справі № 910/13541/17, від 15.04.2021 у справі № 910/9814/17, від 07.06.2022 у справі № 910/20782/17. Отже, у сукупності викладеного, в діях НКРЕКП відсутні ознаки протиправної бездіяльності [15]. На проблемі досить широкої дискреції у повноваженнях Національної комісії у сфері встановлення тарифів на послуги з енергетики вказував й М. Янев [9, с. 301–302].

Таким чином, у судовій практиці неоднозначно трактується природа повноважень НКРЕКП щодо встановлення тарифів на послуги у сфері енергетики. Частина судів відмовляє у задоволенні позовів про визнання протиправними рішень, дій, спрямованих на реалізацію повноважень щодо встановлення тарифів або бездіяльності у цій сфері, у зв'язку із тим, що вирішення питання щодо прийняття рішення про встановлення тарифів відноситься до внутрішньої компетенції Національної комісії, є дискреційними повноваженнями. В той же час, така дискреція, на думку іншої групи судів, що здійснювали перегляд рішень, дій, бездіяльності Національної комісії, не повинна суперечити меті діяльності Національної комісії, не допускати дискримінації, передбачати прийняття економічно обґрунтованих тарифів.

Інша категорія рішень адміністративних судів стосується перегляду рішень Національної комісії, прийнятих у зв'язку із порушенням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері енергетики. Так, у рішенні Львівського окружного адміністративного суду від 31 березня 2025 року у справі № 380/16680/24 зазначено, що оскаржувана постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, якою застосовані санкції за порушення Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу є протиправною, оскільки виявлене порушення, вчинене позивачем (ТОВ «Львівгаз збут») під впливом форс-мажорних обставин. У зв'язку із цим, при ухваленні постанови Національною комісією було порушено вимоги ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України, якими встановлені критерії, які мають перевірити адміністративні суди у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, зокрема, що рішення має бути обґрунтованим, тобто бути прийнятим з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення [16]. У інших рішеннях адміністративних судів, якими відмовлено у задоволенні позовних вимог про визнання протиправною та скасування постанови НКРЕКП зазначається саме на відповідності постанови, що оскаржується, наведеним у ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України критеріям [17; 18]. У рішенні Рівненського окружного адміністративного суду від 16 жовтня 2025 року у справі № 460/6944/25 зазначається на тому, що Національна комісія застосувала до Товариства санкції в межах наданих повноважень та дотрималась принципів пропорційності порушення і покарання та ефективності санкцій, перевірка проведена Регулятором відповідно до норм чинного законодавства України, а оскаржувані постанова та рішення прийняті з дотриманням вимог енергетичного законодавства, а також обґрунтовано, добросовісно, розсудливо, з дотриманням принципу рівності перед законом, пропорційності [19]. Як бачимо, у рішеннях, прийнятих у таких категоріях адміністративних справ, не завжди чітко визначаються критерії, відповідно до яких суд приймає рішення про законність чи протиправність рішень НКРЕКП, а часто лише згадуються критерії, передбачені ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України без уточнення, що саме порушено.

Окремо слід зазначити на особливостях участі НКРЕКП у адміністративних справах як позивача. Наприклад, у рішенні Хмельницького окружного адміністративного суду від 5 березня 2025 року у справі № 560/387/25 зазначено, що Національна комісія звернулася у зв'язку із необхідністю стягнення з ДП «Шепетівкагаз» заборгованості по внескам на регулювання, які сплачуються суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг відповідно до ст. 13 профільного закону про Національну комісію. Зазначеною статтею Національній комісії надано право звертатися

до адміністративного суду у разі несплати внеску на регулювання або сплати його не в повному обсязі протягом кварталу, наступного за звітним [20]. В рішенні Черкаського окружного адміністративного суду від 19 серпня 2025 року у справі № 580/12215/24 встановлено ще одну підставу для звернення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг до адміністративного суду як позивача: у разі відмови від сплати штрафу та пені, накладених за порушення законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг відповідно до ст. 22 профільного закону про Національну комісію [21]. Аналогічне рішення було прийнято Закарпатським окружним адміністративним судом 3 жовтня 2024 року у справі № 260/4699/24 [22]. На нашу думку, те, що право звернення НКРЕКП із адміністративним позовом визначене профільним законом, а не в Кодексі адміністративного судочинства України є недоліком законодавчої техніки, який має бути усунутий через внесення відповідних змін до ст. 19 Кодексу, в якій слід зазначити перелік спорів, з яких Регулятор вправі звернутися до адміністративного суду.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг як відповідач бере участь у адміністративних справах про визнання протиправними рішень, дій, бездіяльності, пов'язаних із: встановленням тарифів на послуги у сфері енергетики; порушенням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері енергетики. У судовій практиці неоднозначно трактується природа повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг щодо встановлення тарифів на послуги у сфері енергетики. Частина судів відмовляє у задоволенні позовів про визнання протиправними рішень, дій, спрямованих на реалізацію повноважень щодо встановлення тарифів або бездіяльності у цій сфері, у зв'язку із тим, що вирішення питання щодо прийняття рішення про встановлення тарифів відноситься до внутрішньої компетенції Національної комісії, є дискреційними повноваженнями. В той же час, така дискреція, на думку іншої групи судів, що здійснювали перегляд рішень, дій, бездіяльності Національної комісії, не повинна суперечити меті діяльності Національної комісії, не допускати дискримінації, передбачати прийняття економічно обґрунтованих тарифів. У рішеннях, прийнятих у таких категоріях адміністративних справ, не завжди чітко визначаються критерії, відповідно до яких суд приймає рішення про законність чи протиправність рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, а часто лише згадуються критерії, передбачені ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України без уточнення, що саме порушено. На нашу думку, те, що право звернення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг із адміністративним позовом визначене профільним законом, а не в Кодексі адміністративного судочинства України є недоліком законодавчої техніки, який має бути усунутий через внесення відповідних змін до ст. 19 Кодексу, в якій слід зазначити перелік спорів, з яких Регулятор вправі звернутися до адміністративного суду.

В подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на особливостях вирішення адміністративних справ за участю інших органів публічної адміністрації, що здійснюють державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ВНЕСОК АВТОРІВ: Усі автори зробили внесок порівну.

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Ващенко Ю.В. Державне регулювання у сфері енергетики України: адміністративно-правовий аспект. Автореф. дис. ... докт.юр.наук. Спец. 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ, 2015. 39 с.
2. Пустосвіт Ю.Ю. Державне регулювання сфери енергетики України в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 5. Том 2. С. 288–292. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.43>
3. Цулаїя Г.З. Суб'єктне забезпечення державної політики у сфері енергетики. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 665–668. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/159>
4. Федоренко С.В. Державний контроль у сфері енергетики в Україні: поняття та особливості. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 3. С. 519–523. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.90>

5. Цепенда В.М. Методичне забезпечення державного контролю у сфері енергетики. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 344–350. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.51>
6. Спасенко К.О. Контрольні повноваження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. *Морська безпека та оборона*. 2024. № 1. С. 79–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/msd/2024.1/10>
7. Добрянська Н.В., Петриченко О.П. Адміністративно-правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг як регулятора ринку природного газу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція*. 2024. № 68. С. 14–17. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.3>
8. Бенедик Я.С. Специфіка регламентації правового статусу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, з огляду на зобов'язання України за угодою про асоціацію та договором про заснування енергетичного співтовариства. *Право і суспільство*. 2020. № 5. С. 62–69. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.5.9>
9. Янев М. Проблеми широкій дискреції у повноваженнях НКРЕКП у сфері встановлення тарифів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 71. С. 298–302. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.50>
10. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг: Закон України від 22 вересня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#n340> (дата звернення: 02.03.2026).
11. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13 квітня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#n230> (дата звернення: 02.03.2026).
12. Про ринок природного газу : Закон України від 9 квітня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#n87> (дата звернення: 02.03.2026).
13. Про теплопостачання : Закон України від 2 червня 2005 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2633-15#n164> (дата звернення: 02.03.2026).
14. Рішення Чернівецького окружного адміністративного суду від 24 січня 2025 року у справі № 600/1229/24-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124843874> (дата звернення: 25.02.2026).
15. Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 20 вересня 2024 року у справі № 460/6118/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121756616> (дата звернення: 25.02.2026).
16. Рішення Львівського окружного адміністративного суду від 31 березня 2025 року у справі № 380/16680/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126233808> (дата звернення: 25.02.2026).
17. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 20 листопада 2024 року у справі № 640/1699/22. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123205998> (дата звернення: 25.02.2026).
18. Рішення Київського окружного адміністративного суду від 9 грудня 2025 року у справі № 320/20429/23. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132442980> (дата звернення: 25.02.2026).
19. Рішення Рівненського окружного адміністративного суду від 16 жовтня 2025 року у справі № 460/6944/25. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131045293> (дата звернення: 25.02.2026).
20. Рішення Хмельницького окружного адміністративного суду від 5 березня 2025 року у справі № 560/387/25. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125651735> (дата звернення: 25.02.2026).
21. Рішення Черкаського окружного адміністративного суду від 19 серпня 2025 року у справі № 580/12215/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129646646> (дата звернення: 25.02.2026).
22. Рішення Закарпатського окружного адміністративного суду від 3 жовтня 2024 року у справі № 260/4699/24. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122158400> (дата звернення: 25.02.2026).

References

1. Vashchenko, Yu. V. (2015). *Derzhavne rehuliuvannia u sferi enerhetyky Ukrainy: administratyvno-pravovyi aspekt* [State regulation in the energy sector of Ukraine: administrative and legal aspect]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Pustosvit, Yu. Yu. (2025). *Derzhavne rehuliuvannia sfery enerhetyky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu* [State regulation of Ukraine's energy sector under martial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo — Analytical and Comparative Jurisprudence*, 5, 2, 288–292. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.43> [in Ukrainian].

3. Tsulaia, H. Z. (2023). Subiektne zabezpechennia derzhavnoi polityky u sferi enerhetyky [Subject provision of state policy in the energy sphere]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal — Legal Scientific Electronic Journal*, 2, 665–668. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/159> [in Ukrainian].
4. Fedorenko, S. V. (2023). Derzhavnyi kontrol u sferi enerhetyky v Ukraini: poniattia ta osoblyvosti [State control in the field of energy in Ukraine: concepts and features]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo — Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3, 519–523. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.06.90> [in Ukrainian].
5. Tsependa, V. M. (2020). Metodychne zabezpechennia derzhavnoho kontroliu u sferi enerhetyky [Methodological support of state control in the energy sector]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia — Law and public administration*, 2, 344–350. <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.2.51> [in Ukrainian].
6. Spasenko, K. O. (2024). Kontrolni povnovazhennia Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh [Control powers of the National commission, which carries out state regulation in the spheres of energy and communal services]. *Morska bezpeka ta oborona — Maritime Security and Defense*, 1, 79–83. <https://doi.org/10.32782/msd/2024.1/10> [in Ukrainian].
7. Dobrianska, N. V., Petrychenko, O. P. (2024). Administrativno-pravovi status Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh yak rehuliatora rynku pryrodnoho hazu [Administrative and legal status of the National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors as a regulator of the natural gas market]. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya Yurisprudentsiia — Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Jurisprudence Series*, 68, 14–17. <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2024.68.3> [in Ukrainian].
8. Benedyk, Ya. S. (2020). Spetsyfika rehlementatsii pravovoho statusu Natsionalnoi komisii, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferakh enerhetyky ta komunalnykh posluh, z ohliadu na zoboviazannia Ukrainy za uhodoiu pro asotsiatsiiu ta dohovorem pro zasnuvannia enerhetychnoho spivtovarystva [Specifics of the regulation of the legal status of the National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors, in view of Ukraine's obligations under the Association Agreement and the Treaty on the Establishment of the Energy Community]. *Pravo i suspilstvo — Law and Society*, 5, 62–69. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.5.9> [in Ukrainian].
9. Ianiev, M. (2022). Problemy shyrokoï dyskretsii u povnovazhenniakh NKREKP u sferi vstanovlennia taryfiv [Problems of wide discretion in the powers of the National Commission for the Regulation of Energy and Utilities in the field of tariff setting]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo — Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 71, 298–302. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.50> [in Ukrainian].
10. Pro Natsionalnu komisiuu, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferi enerhetyky ta komunalnykh posluh: Zakon Ukrainy vid 22 veresnia 2016 roku [On the National Commission for State Regulation in the Field of Energy and Utilities: Law of Ukraine dated September 22, 2016]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540-19#n340> [in Ukrainian].
11. Pro rynek elektrychnoi enerhii: Zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2017 roku [On the electricity market: Law of Ukraine of April 13, 2017]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#n230> [in Ukrainian].
12. Pro rynek pryrodnoho hazu: Zakon Ukrainy vid 9 kvitnia 2015 roku [On the natural gas market: Law of Ukraine of April 9, 2015]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/329-19#n87> [in Ukrainian].
13. Pro teplopостachannia: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2005 roku [On heat supply: Law of Ukraine of June 2, 2005]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2633-15#n164> [in Ukrainian].
14. Rishennia Chernivetskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 24 sichnia 2025 roku u spravi № 600/1229/24-a [Decision of the Chernivtsi District Administrative Court of January 24, 2025 in case No. 600/1229/24-a]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124843874> [in Ukrainian].
15. Rishennia Rivnenskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 20 veresnia 2024 roku u spravi № 460/6118/24 [Decision of the Rivne District Administrative Court of September 20, 2024 in case No. 460/6118/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/121756616> [in Ukrainian].
16. Rishennia Lvivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 31 bereznia 2025 roku u spravi № 380/16680/24 [Decision of the Lviv District Administrative Court of March 31, 2025 in case No. 380/16680/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126233808> [in Ukrainian].
17. Rishennia Kyivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 20 lystopada 2024 roku u spravi № 640/1699/22 [Decision of the Kyiv District Administrative Court of November 20, 2024 in case No. 640/1699/22]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/123205998> [in Ukrainian].
18. Rishennia Kyivskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 9 hrudnia 2025 roku u spravi № 320/20429/23 [Decision of the Kyiv District Administrative Court of December 9, 2025 in case No. 320/20429/23]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132442980> [in Ukrainian].
19. Rishennia Rivnenskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 16 zhovtnia 2025 roku u spravi № 460/6944/25 [Decision of the Rivne District Administrative Court of October 16, 2025 in case No. 460/6944/25]. *Yedynyi derzhavnyi*

reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131045293> [in Ukrainian].

20. Rishennia Khmelnytskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 5 bereznia 2025 roku u spravi № 560/387/25 [Decision of the Khmelnytskyi District Administrative Court of March 5, 2025 in case No. 560/387/25]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125651735> [in Ukrainian].

21. Rishennia Cherkaskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 19 serpnia 2025 roku u spravi № 580/12215/24 [Decision of the Cherkasy District Administrative Court of August 19, 2025 in case No. 580/12215/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129646646> [in Ukrainian].

22. Rishennia Zakarpatskoho okruzhnoho administratyvnoho sudu vid 3 zhovtnia 2024 roku u spravi № 260/4699/24 [Decision of the Transcarpathian District Administrative Court of October 3, 2024 in case No. 260/4699/24]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen — Unified State Register of Court Decisions*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122158400> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 22.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації: 27.04.2026

Samsin Ihor

*Doctor of Legal Sciences, Professor,
Honored Lawyer of Ukraine,
Professor of the Department of Constitutional,
Administrative and Financial Law
Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of
Management and Law*

Havrik Roman

*Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor,
Professor of the Department of Constitutional,
Administrative and Financial Law
Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of
Management and Law*

Halus Olena

*Candidate of Legal Sciences,
Associate Professor,
Head of the Department of Constitutional,
Administrative and Financial Law,
Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of
Management and Law*

PROBLEM ASPECTS OF RESOLVING ADMINISTRATIVE MATTERS WITH THE PARTICIPATION OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES CARRYING OUT STATE REGULATION IN THE SPHERES OF ENERGY

Summary. Introduction. The modern development of economic relations in Ukraine leads to an increase in the role of public administration bodies in the implementation of legal regulation of certain spheres of economic activity, including the energy sector. In this regard, the problem of resolving administrative cases with the participation of such bodies is of particular relevance. Administrative proceedings in the relevant category of disputes are an important mechanism for ensuring legality, protecting the rights of business entities and controlling the activities of government institutions. At the same time, the issue of resolving administrative cases with the participation of public administration bodies that carry out legal regulation in the energy and utilities sector has not received proper scientific research.

Purpose. The purpose of the study is to reveal the applied aspects of resolving administrative cases with the participation of public administration bodies that carry out state regulation in the energy and utilities sector.

Materials and methods. The materials of the study are: 1) regulatory and legal support for resolving administrative cases with the participation of bodies that carry out state regulation in the energy and utilities sector; 2) works of scientists who have studied issues in the field of state regulation in the energy sector, the legal status and powers of bodies that carry out such regulation, including the National Commission that carries out state regulation in the energy and utilities sector.

The following scientific methods were used in the research process: empirical method (provided an opportunity to collect the necessary data to study the issues of resolving administrative cases with the participation of public administration bodies that carry out state regulation in the energy sector); observation (allowed us to study judicial practice in cases with the participation of public administration bodies that carry out state regulation in the energy sector); logical generalization of results (provided an opportunity to formulate conclusions).

Results. The scientific article reveals problematic aspects of the participation of the National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors in administrative cases, including the recognition of its decisions, actions, and inaction in the field of setting tariffs for energy services as unlawful, and violations of the Licensing Conditions for Conducting Economic Activities in the Energy Sector; indicates the ambiguity of the interpretation in judicial practice of the nature of the discretionary powers of the National Commission for setting tariffs for energy services; reveals cases of the National Commission's participation in administrative proceedings as a plaintiff. It is noted that the right of the National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors to file an administrative claim is

determined by the relevant law, and not by the Code of Administrative Procedure of Ukraine, which is a deficiency in legislative technique that should be eliminated.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus on the specifics of resolving administrative cases with the participation of other public administration bodies that carry out state regulation in the field of energy and utilities.

Key words: *administrative proceedings, administrative case, state regulation in the energy sector, law-making activity, National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors, regulatory act, resolution, order.*